

Eeckhout, Gerbrand van den

(AMSTERDAM 1621 - IDEM 1674)

Leerling van Rembrandt, wiens stijl hij navolgde. Schilderde na 1650 ook in de 'modernere' Amsterdamse trant. Zijn onderwerpen waren bijbel, mythologie en antieke geschiedenis, alsmede interieurstukken met genrefiguren en portretten.

Lit.: MACLAREN, blz. 117 e.v. / R. Roy, *Studien zu Gerbrand van den Eeckhout*, getypte diss., Wenen, 1972. / SUMOWSKI II, blz. 719-909.

53 Paulus op Malta door een adder gebeten

Inv.nr. 161-1946

Paneel, 40 x 53 cm., twee horizontale planken

Toest.: goed; retouches langs naad

Röntgenf.: Paulus en plm. drie figuren om hem heen

Verso: fragment van briefje met opschrift: (?) 'Honthorst/St. Paul'.

Herk.: Aanwinst 1930 (Verslag)

Lit.: VERSLAG 1930, blz. 16. / KNUTTTEL, e.d. 1933, nr. 40; Suppl. 1945, nr. 176. / DE WIT, blz. 19. / VAN HASSELT 1965. / SUMOWSKI II, blz. 736 cat.nr. 444, afb. blz. 807, met vermelding van meer lit.

Heette in Verslag 1930 en bij Knuttel in 1933 *'Paulus bij de Romeinse soldaten'*, in 1945 *'Petrus in de gevangenis'* (overgenomen door De Wit). Pas Van Hasselt identificeerde het onderwerp van ons schilderij correct. Afgebeeld is het in Handelingen 28:3-6 voorkomende verhaal, hoe de barbaren voor Paulus een vuur maakten tegen de kou. Uit het vuur *'kwam eene adder uit door de hitte, en vatte zijn hand. En als de barbaren het beest zagen aan zijne hand hangen, zeiden zij tot elkander: "Deze mens is gewis een doodslager". Maar hij schudde het beest af in het vuur en leed niets kwaad'* (Daarna zagen zij Paulus voor een god aan). Een tiental andere Nederlandse afbeeldingen van het thema vermeldt PIGLER I, blz. 398. Het idee voor de compositie van ons stuk zal zijn afgeleid van afbeeldingen van de 'Verloochening van Petrus'; men vergelijkte Rembrandts versie van dit thema in het Rijksmuseum te Amsterdam (cat. 1934, nr. 2025A).

Tot dusver als eigenhandige Eeckhout in de collectie (alleen in Verslag 1930 als: *'waarschijnlijk door ..Eeckhout'*). M.i. wel zeer typisch voor deze meester door opzet en compositie, maar in alle details te zwak voor zijn hand: stellig een kopie naar een thans niet meer bekend werk. (Daarom?) niet opgenomen in de oeuvre-catalogus van Roy (op.cit). Foto R.K.D. neg.nr. 17999.

Addendum 1990: Sumowski dateerde het stuk rond 1664 en geloofde niet dat het een kopie is, maar achtte het een *'charakterische Skizze aus den sechziger Jahren'*.